

Współczesna Gospodarka

Contemporary Economy
Electronic Scientific Journal
www.wspolczesnagospodarka.pl

Vol. 8 Issue 2 (2017) 87-96
ISSN 2082-677X

ZMIANY W POLSKIM SYSTEMIE BANKOWYM PO ROKU 1989

Justyna Rutecka

Streszczenie

Po roku 1989 polski system bankowy przeszedł szereg zmian związanych między innymi z liberalizacją, globalizacją i deregulacją. Zmiany te przyczyniły się do powstania charakterystycznego dla gospodarki rynkowej układu dwuszczeblowego. W systemie tym bankiem banków oraz bankiem państwa jest bank centralny ze swą funkcją emisyjną. Utrzymuje on stabilność finansową a tym samym kontroluje wraz z Komisją Nadzoru Finansowego działalność banków komercyjnych. Banki komercyjne po przemianach ustrojowych stały się instytucjami samorządnymi i nastawionymi na zysk oraz konkurencję. Zmiana ta spowodowała, że omawiany sektor od roku 1989 do dziś charakteryzują liczne zmiany związane z procesem konsolidacji. Zagraniczny kapitał, konieczność dostosowania się do wymagań Unii Europejskiej, zmiany technologiczne i prawne spowodowały, że słabsze banki zostały przejęte przez silniejsze ekonomicznie i organizacyjnie instytucje.

Słowa kluczowe: system bankowy, sektor bankowy, bank, bank centralny, konsolidacja, system dwuszczeblowy.

Wstęp

Polski sektor bankowy po zmianach jakie zaszły w roku 1989 podlega ciągłym przemianom. Powodem tego jest przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, liberalizacja i globalizacja. Te czynniki wpłynęły również na powstanie dwuszczeblowego systemu bankowego w Polsce. Od lat dziewięćdziesiątych mamy do czynienia z procesem konsolidacji na rynku polskich usług bankowych. Zagraniczny kapitał w procesie tym opanował znaczną część instytucji finansowych.

Celem artykułu jest próba ukazania przemian jakie zaszły w polskim systemie bankowym w ostatnich latach. W pierwszej kolejności omówiono istotę i historię systemu bankowego w

Polsce. W drugiej części artykułu uwagę skoncentrowano na znaczeniu i roli dwuszczeblowego układu. W trzeciej natomiast wskazano na proces konsolidacji w tej gałęzi gospodarki na przestrzeni ostatnich lat. W pracy zastosowano metodę opisową, analizę literatury i aktów prawnych.

1. System bankowy w Polsce

Zdaniem B. Twarowskiego system bankowy obejmuje ogół jednostek zajmujących się działalnością bankową w kraju, a także cele, reguły i procedury, według których jest ona wykonywana oraz wzajemne więzi występujące między nimi¹. Podstawą do określenia tego zjawiska jest taki poziom rozwoju banku, który pozwala na ustalenie struktury tego systemu. Wielopoziomowy układ złożony z banku centralnego i banków komercyjnych pozwala na jego identyfikację. Składa się on z elementów o określonych właściwościach i określonych relacjach pomiędzy nimi. Ważną cechą, jak twierdzi wyżej przytoczony autor, współczesnych systemów bankowych jest uniwersalizm, który przejawia się w tym, że banki wykonują wszystkie usługi świadczone przez banki depozytowokredytowe, hipoteczne czy bankowości inwestycyjnej. Podobnie definicję tego zagadnienia wyjaśnia Narodowy Bank Polski jako całokształt instytucji bankowych oraz normy, które określają ich wzajemne powiązania i stosunki z otoczeniem².

Funkcje omawianego systemu można scharakteryzować następująco³:

- stworzenie mechanizmów gromadzenia środków oraz ich inwestowania;
- zapewnienie możliwości dokonywania płatności między podmiotami gospodarczymi, transferu w czasie i ponad granicami;
- zapewnienie skutecznych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym;
- zapewnienie informacji cenowej, co stwarza możliwości podejmowania decyzji przez podmioty gospodarcze;
- stworzenie warunków do transformacji środków inwestowania.

W latach 1975 – 1986 w Polsce istniały cztery banki: Narodowy Bank Polski, Bank Handlowy SA, PEKAO SA i Bank Gospodarki Żywnościowej. Konkurencja między bankami była zakazana, a każdy z czterech banków miał wyłączność na pewne obszary działalności. W latach 1986 – 1988 powstały kolejne banki PKO BP i BRE Bank. Zmiana w polskim systemie bankowym nastąpiła w 1989 roku. Ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. zreformowała istniejący układ. W myśl założeń reformy bankowej nastąpiła przebudowa Narodowego Banku Polskiego, zmierzająca w kierunku zwiększenia jego roli jako centralnego banku państwa oraz banku banków⁴. Od tego momentu banki stały się instytucjami dążącymi do osiągnięcia zysku i działającymi w warunkach konkurencji. W wyniku reformy z 1989 roku ukształtowana w poprzednich latach struktura bankowości w Polsce zaczęła się przystosowywać do zasad i mechanizmów funkcjonowania gospodarki rynkowej. Po zmianie prawa w roku 1989 liczba banków wzrosła, co pokazuje tabela 1.

¹B. Twarowski, *Wpływ luki kompetencyjnej na osiągnięcie i utrzymywanie przewagi konkurencyjnej*, [w:] *Polskie firmy wobec globalizacji. Luka kompetencyjna*, red. A. Sitko – Lutek, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 23.

²Narodowy Bank Polski, Portal edukacji ekonomicznej, <https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika/system-bankowy>, dostęp z dnia 23.01.2017.

³*The Global Financial System. Functional Perspective*, Harvard Business School, Boston 1995, s. 27.

⁴Ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o Narodowym Banku Polskim, Dz. U. 1989, nr 4, poz.22.

Tabela 1. Liczba banków w Polsce w latach 1989 – 1995

Rok	Banki		
	razem	państwowo-prywatne	nowo powołane
1989	21	7	12
1990	61	47	40
1991	78	64	17
1992	82	68	6
1993	83	70	1
1994	84	72	1
1995	86	70	4

Źródło: W.L. Jaworski, Z. Zawadzka, *Bankowość - zagadnienia podstawowe*, Poltext, Warszawa 2005.

W latach osiemdziesiątych nastąpił czas deregulacji. Jak pisze J. Downes i J. Godmann zjawisko to oznacza redukcję ograniczeń rządowych w celu stworzenia bardziej efektywnych warunków konkurencji⁵. Duże znaczenie w kwestii zmian w sektorze bankowym miał także proces liberalizacji. Utożsamiany on jest z rozwojem transgranicznego świadczenia usług⁶. J. Solarz wskazuje, że liberalizacja to odpowiedź władz regulacyjnych na nadprodukcję usług finansowych⁷.

W 1998 roku podstawy prawne polskiego systemu bankowego uległy zmianie. Największe znaczenie miały ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 – Prawo bankowe, ustawa o Narodowym Banku Polskim i ustawa o listach zastawnych i bankach hipotecznych. Ustawa o Narodowym Banku Polskim zakładała utrzymanie przez NBP stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej rządu. Na mocy tej ustawy powołano także Radę Polityki Pieniężnej, która miała ustalić założenia polityki pieniężnej. Nadzór nad działalnością banków sprawować miała Komisja Nadzoru Bankowego. Obowiązujące od 1998 zmiany ustawodawstwa sprawiły, że polski system bankowy stał się bardziej złożony i bliższy wzorcom zachodnioeuropejskim⁸. Elementy tego układu pokazuje rysunek 1.

⁵ J. Downes, J. Godmann, *Finance and Investment Handbook*, Barron's, New York, 1990, s. 246.

⁶ Ibidem, s. 246.

⁷ J. Solarz, *Uwarunkowania współczesnej bankowości*, w: *Bankowość na świecie i w Polsce*, red. L. Oręziak, B. Pietrzak, Olympus, Warszawa 2001, s. 20.

⁸ Z. Dobosiewicz, *Bankowość*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005, s. 26.

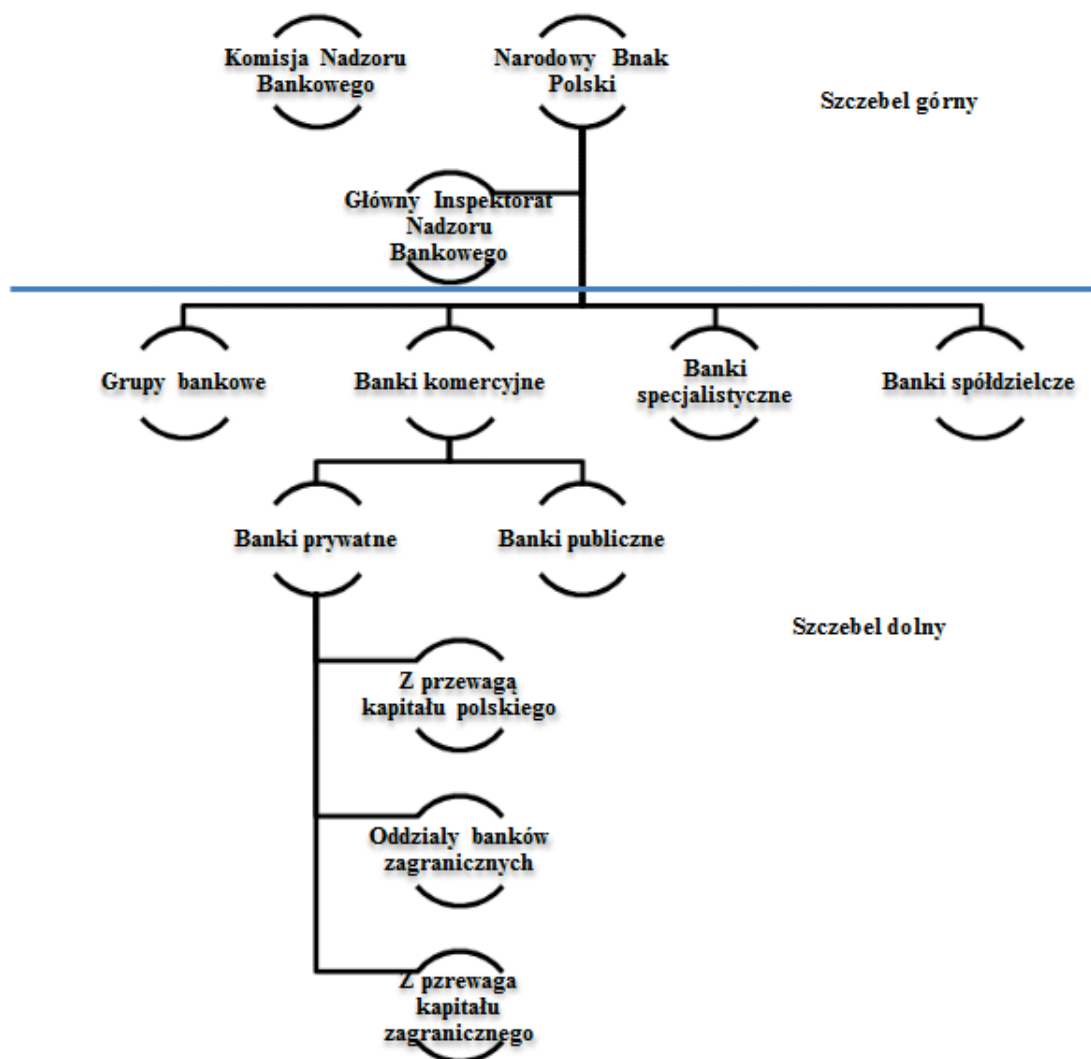
Rysunek 1. Polski system bankowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Z. Dobosiewicz, *Bankowość*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005, s. 28.

Obecnie Narodowy Bank Polski i Komisja Nadzoru Bankowego stanowią centrum polskiego systemu bankowego. Wokół nich natomiast działają liczne przedsiębiorstwa i instytucje, które uzupełniają współczesną strukturę tego sektora. Funkcjonowanie całego mechanizmu wspierają również instytucje szkoleniowe, wydawnictwa i czasopisma bankowe a także Związek Banków Polskich.

2. System dwuszczeblowej bankowości i jego rola

Budowa nowego układu zaczęła się w Polsce w okresie transformacji gospodarki, działania te zapoczątkowały powstanie dwuszczeblowego systemu bankowego (charakterystycznego dla gospodarek rynkowych). Opiera się on na tym, że pierwszym szczeblem jest bank centralny z funkcją emisyjną, jako bank banków i bank państwa. Drugim szczeblem natomiast są głównie banki komercyjne (jak również banki spółdzielcze, specjalistyczne i oddziały instytucji kredytowych), które są samorządnymi i samofinansującymi się instytucjami, ale posiadają one swoje rachunki w banku centralnym. W polskim systemie w szczeblu górnym znajduje się Narodowy Bank Polski, Komisja Nadzoru Bankowego i Główny Inspektorat Nadzoru Bankowego. Drugi stopień jest zróżnicowany pod względem rodzajów banków, jak i ich formy własności. Strukturę systemu pokazuje rysunek 2.

Rysunek 2. System bankowy w Polsce

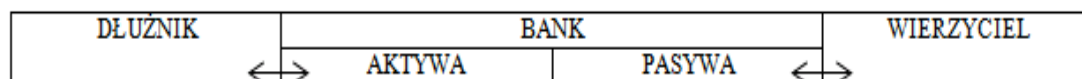
Źródło: Opracowanie własne na podstawie A. Jonas, *Strategie konkurencji na rynku usług bankowych*, Biblioteka Menadżera i Bankowca, Warszawa 2002, 46.

Jak wskazuje A. Talecka i P. Niczyporuk bank może być definiowany w różny sposób, zarówno z punktu ekonomicznego, jak i prawnego. Jest on przedsiębiorstwem świadczącym usługi o specyficznych cechach i działającym w określonych warunkach⁹. Można go określić mianem specyficznego przedsiębiorstwa, gdyż specyfikę jego działania regulują przepisy prawa bankowego. Według polskiego ustawodawstwa bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z ustawami i aktami prawnymi, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym¹⁰. Działalność banków ma szczególne znaczenie na funkcjonowanie gospodarki jako całości. Rola banków polega głównie na kreacji pieniądza, udziale w społecznym podziale pracy, dokonywaniu alokacji i transformacji środków. Kreacja

⁹ A. Talecka, P. Niczyporuk, *Bankowość – system bankowy i usługi*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2004, s. 11.

¹⁰ Dz. U. 2016.0 .1988 tj. – Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 –Prawo bankowe.

pieniądza następuje przez bank centralny, jak i przez pozostałe banki. Udział w społecznym podziale pracy polega na przyjmowaniu przez banki w gospodarkach o rozwiniętym podziale pracy szeregu czynności finansowych od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. Instytucje te przyjmują depozyty i udzielają kredytów oraz zajmują się obrotem płatniczym i obrotem papierami wartościowymi. Jako jednostki transformacyjne banki są pośrednikami finansowymi. Ich funkcja polega na doprowadzeniu do zrównoważenia różniących się struktur podaży i popytu kapitału, co pokazuje rysunek 3.

Rysunek 3. Funkcja transformacyjna banków

Źródło: A. Talecka, P. Niczporuk, *Bankowość – system bankowy i usługi*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2004, s. 17.

W wyniku transformacji kapitału następuje zwiększenie jego wartości. Klient deponujący oszczędności w banku staje się jego wierzycielem, zaś korzystający z kredytów dłużnikiem. Transformacja obejmuje wielkość środków, terminy, ryzyko, alokacje środków i informacje.

Nadrzędne znaczenie w dwuszczeblowym systemie bankowym ma Narodowy Bank Polski. Zgodnie z art. 227 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza¹¹. Natomiast Ustawa z 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim w art. 3 ust. 1 stanowi, że podstawowym celem Narodowego Banku Polskiego jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP¹². Podobnie cel banku centralnego określa Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w art. 127 ust. 1 oraz w art. 282 ust. 2 wskazuje, że głównym celem Europejskiego Systemu Banków Centralnych jest utrzymanie stabilnego poziomu cen¹³. Priorytetem w polityce tych instytucji jest dbałość o stabilność cen i równowagę systemu finansowego. Bank centralny ma za zadanie nadzorować systemy płatnicze, jednym z istotnych warunków ich działania jest bezpieczeństwo tworzących je instytucji. Ochrona stabilności to zadanie, które wymaga zaangażowania od wielu podmiotów systemu finansowego. Bank centralny dzieli się odpowiedzialnością za utrzymanie stabilności z innymi instytucjami takimi jak: instytucje nadzoru nad systemem finansowym, system gwarantowania depozytów, rząd (jako dysponent publicznych funduszy)¹⁴. Na rzecz wspierania równowagi wdrażane są rozwiązania rynkowe, mające na celu utrzymanie właściwe funkcjonowanie systemu.

Strategiczne zadania banku centralnego takie jak: kreacja polityki pieniężnej, utrzymanie stabilności cen, czy bezpieczeństwa systemów płatniczych wpływają na stabilność finansową. Działania podejmowane przez bank mają znaczenie w kwestii utrzymania równowagi finansowej. Banki centralne pełnią również wiodącą rolę w sprawowaniu nadzoru makroostrożnościowego. Celem tych działań jest monitorowanie ryzyka powstającego w systemie finansowym oraz podejmowanie działań na rzecz jego wyeliminowania.

¹¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2. 04. 1997 r., Dz. U. nr 78, poz. 483 z późn. zm.

¹² Ustawa z 29.08.1997 r. o Narodowym Banku Polskim, tj. Dz. U. 2005, nr 1, poz. 2 z późn. zm.

¹³ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz. U. 2004, nr 90, poz. 864/2.

¹⁴ O. Szczepańska, P. Sotomska – Krzysztofik, M. Pawliszyn, *Instytucjonalne uwarunkowania, stabilności finansowej na przykładzie wybranych krajów*, Narodowy Bank Polski, nr 4/2004, s. 6.

Jak pisze A. Talecka i P. Niczyporuk obecność banków jest niezbędna dla zapewnienia płynnego i efektywnego współdziałania systemu finansowego i gospodarki¹⁵. Prawne ich funkcjonowanie zależy od tego, jakim zaufaniem cieszą się na rynku.

Układ dwuszczeblowego systemu pozwala na kontrolowanie działania banków komercyjnych i utrzymanie ich płynności. Daje on również możliwość utrzymania stabilności w systemie finansowym i uniknięcia nadużyć w sektorze bankowym ze strony banków, nastawionych na zysk. Ponadto dwuszczeblowy system sprzyja konkurencyjności w tym sektorze.

3. Proces konsolidacji w systemie bankowym

Analizując strukturę sektora bankowego w ostatnich latach można zaobserwować procesy konsolidacyjne, będące w istotnym stopniu skutkiem kryzysu finansowego i towarzyszącego mu spadku dochodów banków¹⁶.

Zjawisko łączenia instytucji finansowych jest cechą wyróżniającą omawiany sektor. Proces ten w Polsce wynika głównie z niskiego poziomu kapitałów banków. Działania konsolidacyjne mają na celu powstanie kilku dużych banków, którym łatwiej będzie sprostać wymaganiom Unii Europejskiej i konkurencji ze strony silnych banków zagranicznych. Proces ten może opierać się na przejęciu lub fuzji, albo też na tworzeniu wspólnych grup kapitałowych.

Oznaki kryzysu bankowego pojawiły się już na początku lat dziewięćdziesiątych. Sektor bankowy wówczas charakteryzowało duże rozdrobnienie. Z trudnościami borykały się małe banki, które nie umiały sprostać konkurencji. Proces konsolidacji w tym okresie okazał się najlepszym rozwiązaniem. Lata 1998 – 2000 były przełomowe dla prywatyzacji banków i dla powstania struktury systemu bankowego w Polsce. W roku 2000 duża część kapitału tego sektora należała do zagranicznych inwestorów. To pozwoliło na dokapitalizowanie sektora i wzrost jakości stosowanych technologii.

Liczba banków w Polsce w latach 2009- 2014 uległa zmniejszeniu z 643 do 631. Strukturę sektora bankowego w Polsce pokazuje tabela 2.

Tabela 2. Wybrane wskaźniki struktury sektora bankowego w Polsce

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba podmiotów prowadzących działalność bankową	643	646	642	642	640	631
Banki komercyjne	49	49	47	45	41	38
Oddziały instytucji kredytowych	18	21	21	25	28	28
Banki spółdzielcze	576	576	574	572	571	565
Struktura własnościowa						
Liczba banków kontrolowanych przez Skarb Państwa	4	4	4	4	4	4
Liczba banków/ oddziałów	582	582	580	577	577	571

¹⁵ A. Talecka, P. Niczyporuk, *Bankowość – system bankowy i usługi*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku Białystok 2004, s. 15.

¹⁶ O. Kowalewski, *Rozwój systemu finansowego, w: Polska. Raport o konkurencyjności 2014. Dekada członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, red. M.A. Weresa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2014, s. 227.

z przewagą kapitału prywatnego						
Liczba banków/ oddziałów z przewagą kapitału zagranicznego	57	60	58	61	59	56

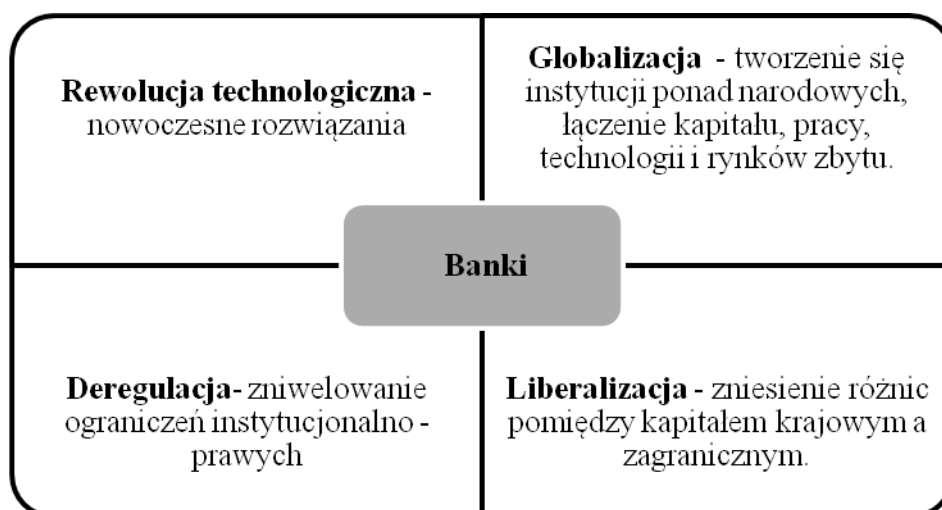
Źródło: Opracowanie na podstawie danych zawartych na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego www.knf.gov.pl

Przyczyny fuzji i przejęć w Polsce można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Do wewnętrznych przyczyn można zliczyć niski poziom funduszy własnych banków komercyjnych i nadmierną liczbę instytucji na rynku. Czynniki zewnętrznymi według M. Pawłowskiej można określić te, które wynikają z procesów transformacji, wzrastającej konkurencji międzynarodowej w kraju i poza granicami¹⁷. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej również wymusza dostosowanie się do innych zasad funkcjonowania przez polskie banki. Konsolidacja w tym sektorze jest odpowiedzią na wymagania, jakie stawia otoczenie. Transformacja systemu bankowego powoduje zmiany kapitałowo – organizacyjne w tych instytucjach oraz pozwala sprostać konkurencji zagranicznej. Dodatkowymi korzyściami wynikającymi z konsolidacji banków są m.in. redukcja kosztów działalności, poszerzenie zakresu oferowanych usług lub skuteczniejsze zarządzanie ryzykiem bankowym¹⁸. Zjawisko to jest również dobrym rozwiązaniem w przypadku banków w słabej sytuacji ekonomicznej.

Liberalizacja, która nastąpiła w roku 1990 przyczyniła się do konsolidacji i koncentracji sektora bankowego w Polsce. Liczne przejęcia nastąpiły przy udziale inwestorów zagranicznych. Nie wielkie polskie banki nie wytrzymały konkurencji, jaką stanowiły banki z zapleczem kapitału zagranicznego i dużym doświadczeniem na rynkach światowych.

Zakończenie

Kluczowe czynniki zmian, jakie nastąpiły w sektorze bankowym w ostatnich kilkudziesięciu latach to: rewolucja technologiczna, deregulacja, liberalizacja i globalizacja, co zaprezentowano na rysunku 4.

¹⁷ M. Pawłowska, *Wpływ zmian w strukturze polskiego sektora bankowego na jego efektywność w latach 1997 – 2002*, Bank i Kredyt, listopad – grudzień 2003.

¹⁸ System bankowy, portal: <http://www.podrecznik.edugate.pl/3-instytucje-rynkowe/3-2-system-bankowy/>, dostęp z dnia 23.01.2017.

Rysunek 4. Zmiany w sektorze bankowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: J. Pietrzak, *Czynniki przewagi konkurencyjnej na rynku bankowych usług detalicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002, s. 56.

Jak pisze J. Pietrzak najbardziej charakterystyczną cechą rozwoju polskiego sektora bankowego jest jego metamorfoza w ostatniej dekadzie XX wiek¹⁹. Sektor ten wyprzedził pod względem zmiany w pozostałych obszarach gospodarki. Postępująca po roku 1989 deregulacja przyczyniła się do zniesienia ograniczeń instytucjonalno – prawnych. Ponadto postępująca globalizacja i rewolucja technologiczna spowodowały, że w polskim systemie bankowym wdrożono nowoczesne rozwiązania. Zniesienie różnic między kapitałem polskim i zagranicznym pozwoliło na doinwestowanie tego sektora przez zagranicznych inwestorów, a to dało znaczny wzrost konkurencyjności.

Istotnym faktem, jest również to, że obecnie dla efektywnego funkcjonowania gospodarki narodowej, a także ponad narodowych systemów gospodarczych, znaczenie ma stabilny system bankowy. Załamania gospodarcze i kryzysy finansowe wiązały się zazwyczaj z załamaniem w sektorze bankowym. Jest to gałąź gospodarki, która ma duży wpływ na jej funkcjonowanie.

Literatura

1. Dobosiewicz Z., *Bankowość*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005.
2. Downes J., Godmann J., *Finance and Investment Handbook*, Barron's, New York, 1990.
3. Jonas A., *Strategie konkurencji na rynku usług bankowych*, Biblioteka Menadżera i Bankowca, Warszawa 2002.
4. Komisja Nadzoru Finansowego, strona internetowa - www.knf.gov.pl (23.01.2017).
5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2. 04. 1997 r., Dz. U. nr 78, poz. 483 z późn. zm.
6. Kowalewski O., *Rozwój systemu finansowego*, w: *Polska. Raport o konkurencyjności 2014. Dekada członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, red. M. A. Weresa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2014.
7. Narodowy Bank Polski, Portal edukacji ekonomicznej, <https://www.nbpportal.pl/slownik/pozycje-slownika/system-bankowy> (23.01.2017).
8. Pawłowska M., *Wpływ zmian w strukturze polskiego sektora bankowego na jego efektywność w latach 1997 – 2002*. Bank i Kredyt, listopad – grudzień
9. Pietrzak J., *Czynniki przewagi konkurencyjnej na rynku bankowych usług detalicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002.
10. Sitko – Lutek A. (red.), *Polskie firmy wobec globalizacji. Luka kompetencyjna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
11. Solarz J., *Uwarunkowania współczesnej bankowości*, w: *Bankowość na świecie i w Polsce*, red. L. Oręziak, B. Pietrzak, Olympus, Warszawa 2001.
12. Szczepańska O., Sotomska– Krzysztofik P., Pawliszyn M., *Instytucjonalne uwarunkowania, stabilności finansowej na przykładzie wybranych krajów*, Narodowy Bank Polski, nr 4/2004.
13. System bankowy, portal: <http://www.podrecznik.edugate.pl/3-instytucje-rynkowe/3-2-system-bankowy/> (23.01.2017).
14. Talecka A., Niczyporuk P., *Bankowość – system bankowy i usługi*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, Białystok 2004.

¹⁹ J. Pietrzak, *Czynniki przewagi konkurencyjnej na rynku bankowych usług detalicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002, s. 55.

15. *The Global Financial System. Functional Perspective*, Harvard Business School, Boston 1995.
16. Twarowski B., *Wpływ luki kompetencyjnej na osiągnięcie i utrzymywanie przewagi konkurencyjnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
17. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz. U. 2004, nr 90, poz. 864/2.
18. Ustawa z 29.08.1997 r. o Narodowym Banku Polskim, t. j. Dz. U. 2005, nr 1, poz. 2 z późn. zm.
19. Ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o Narodowym Banku Polskim, Dz. U. 1989, nr 4, poz. 22.
20. Dz.U.2016.0.1988 tj. – Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

CHANGES IN THE POLISH BANKING SYSTEM AFTER 1989

Summary

After 1989, the Polish banking system underwent a number of changes relating to, among other things, liberalization, globalization and deregulation. These changes contributed to the formation of a two-tier system characteristic of a market economy. In this system, the central bank is the bank of banks as well as the state bank. It maintains financial stability and thus controls the activities of commercial banks. Following the political transformation, commercial banks became self-governing for-profit institutions. Ever since 1989, this sector has been characterized by a number of changes related to the process of consolidation. Foreign capital, the need for alignment with EU requirements, technological and legal change have led to weaker banks being taken over by stronger ones.

Keywords: banking system, banking sector, bank, central bank, consolidation, two-tier system.

Justyna Rutecka
Doktorant Wydziału Ekonomicznego, Uniwersytet Gdański
jrutecka13@gmail.com